

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

SELVITYSPYYNTÖ

26.10.2020

Pirkanmaan ELY-keskus

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Asia: YMPÄRISTÖLUVAN TARVE RAHKASAMMALEN JA PINTATURPEEN OTOSSA

Saamiemme tietojen mukaan Pirkanmaalla ja lisäksi ainakin Etelä-Pohjanmaalla on viime vuosina nopeasti laajentunut rahkasammalen ja pintaturpeen koneellinen otto, joka näyttää kohdistuvan erityisesti ojittamattomiin, puuttomiin ja rahkaisiin keidassoihin, jotka ovat luontoarvoiltaan merkittäviä. Muun muassa luonnonsuojellisesti arvokkaalla Kihniön Sarvinevalla on toteutettu laajamittaista rahkasammalen ja suon pintaturpeen ottoa vuosina 2018–2020 (ks. liite 1).

Ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisena toimiva ELY-keskus ei ole edellyttänyt kyseiseltä turvetuotannon toteutustavalta kuitenkaan ympäristölupaa. Selvitystemme perusteella esimerkiksi Kihniön Sarvinevalla pintaturpeen ja -sammalen otto on tuhonnut nostoalueen suobiotoopit ja niiden luontoarvot (suoluontotyypit, lajisto). Toiminta on ollut ristiriidassa ympäristönsuojelulain 13 §:n edellyttämän luontoarvojen huomioon ottamisen kanssa.

Suomessa turvetuotantoon on vaadittu ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa vuodesta 2000 alkaen ympäristönsuojelulain tultua voimaan 1.3.2000. Lisäksi lainsäädäntöä on tiukennettu ympäristönsuojelulain (527/2014) uudistuksessa vuonna 2014, jolloin lakiin lisättiin turvetuotannon sijoittamista koskeva 13 §, jonka mukaan turvetuotannon sijoituspaikan valinnassa tulee ottaa huomioon luontoarvot. YSL:n 13 §:n 1 momentin mukaan *”Turvetuotannon sijoittamisesta ei saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien suolajien ja -luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus sekä suon luonnonalaisuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan vastaavasti ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella sijaitseville luonnonarvoille.”*

Kyseisen säännöksen (YSL 13 §) tai turvetuotannon luvanvaraisuuden (YSL:n liite 1 taulukko 2 kohta 7d) osalta ei ympäristönsuojelulain perusteluissa (hallituksen esitys) tai muissa lain esitöissä ole turvetuotannon luvanvaraisuutta rajattu esimerkiksi kaivettavan turvekerroksen paksuuden tai turpeen maatuneisuusasteen perusteella.

Vuoden 2000 ympäristönsuojeluasetuksessa (18.2.2000/169) turvetuotannon luvanvaraisuus säädettiin asetuksen 1 §:n 1 momentin kohdassa 7 d). Ympäristönsuojeluasetuksen perustelumuihistiossa (13.2.2000, lainsäädäntöjohtaja Simo Mäkinen) lausutaan turvetuotannon luvanvaraisuudesta mm., että *”Säännöksessä todettaisiin erikseen, että tuotannon osana pidettäisiin myös tuotantoalueen kunnostukseen kuuluvaa ojitusta”*.

Tällä haluttiin korostaa sitä, että turpeen nostoalueella ei saa aloittaa ojituksiakaan ennen kuin turvetuotantohankkeen ympäristölupa on lainvoimainen. Näin lainsäädännöllä haluttiin estää suon vesitalouden ja siihen liittyvien luontoarvojen tuhoaminen ns. valmistelevilla ojitustöillä.

Eräissä valvontaviranomaisten kannanotoissa on esitetty tulkinta, jossa pintaturpeen oton vapauttaminen lupavelvollisuudesta on yhdistetty siihen, että kyseinen tapa kaivaa turvetta ei vaadi ottoalueen ojitamista. Tämä tulkinta on väärä eikä se perustu voimassa olevaan ympäristönsuojelulainsäädäntöön. Asia ilmenee edellä mainituista ympäristönsuojelulainsäädännön uudistuksen esitöistä vuodelta 2000. Turvetuotantoon liittyvä ojitus turvetuotantoalueella ei siis ole välttämätön edellytys lupavelvoitteelle, vaan valmistettava ojitus haluttiin mainita lupavelvoitteen asettavassa säännöksessä ”ennakko-ojitusten” estämiseksi. Turvetuotanto edellyttää ympäristölupaa riippumatta siitä, liittyykö siihen erillistä valmistettavaa ojitusta vai ei.

Ympäristönsuojelulain valvontaviranomainen, Pirkanmaan ELY-keskus, on ollut tietoinen rahkasammalen ja pintaturpeen otosta mm. Kihniön Sarvinevalla. Toimintaa ei ole kuitenkaan kehoitettu lopettamaan (YSL 179 §) tai ELY-keskus ei ole ohjannut toiminnanharjoittajaa hakemaan toiminnalleen ympäristölupaa.

Edellä olevan perusteella pyydämme Pirkanmaan ELY-keskukselta selvitystä siitä, miksi ja mihin säädöksiin tai ohjeistuksiin perustuen pintaturpeen nostoa harjoittavilta yrityksiltä (mm. EcoMoss Oy) ei ole edellytetty ympäristölupaa ennen pintasammalen ja -turpeen oton aloittamista.

Tuleeko ELY-keskus sallimaan vastaavan ottomenetelmän harjoittamisen ilman ympäristölupaa myös uusilla kohteilla?

Lisäksi pyydämme käyttöömmä ELY-keskuksen ja rahkasammalen ja pintaturpeen ottoa harjoittavien yhtiöiden välisen kirjeenvaihdon (mukaan lukien sähköpostit), joissa käsitellään toiminnan edellytyksiä ja siihen vaadittavia lupia.

Pyydämme vastausta 30.11.2020 mennessä.

Tampereella 26.10.2020

Hannu Raittinen
puheenjohtaja

Marjo Niemenmaa
järjestösihteeri

Selvityspyynnön laatimisessa asiantuntija-apuna on toiminut biologi Antti Ylitalo.

Puh. 044 274 86 09.

Liite 1. Tapausesimerkki Sarvineva, Kihniö